

Stockholmski kongres torej brez dvoma opozarja, da so organizatorji krenili vstran od poti, ki je bolj primerna za napredek naše znanosti. In prav tehtno je mnenje, da bi morali na kongresu uporabiti metode dela, ki so jih uporabljale ob zadnjem kongresu predkongresne komisije ter se vrniti ob širokih zgodovinskih vprašanjih k mednarodnemu sodelovanju, čeprav bi morali zaradi tega skrbeti za število problemov na dnevnem redu kongresa.

Bogo Grafenauer

TAJNIŠKO POROČILO ZA DOBO 1956—59

V tem poročilu zajemamo poslovno dobo od devetega do desetega občnega zbora Zgodovinskega društva za Slovenijo, to je od 8. decembra 1956 do 2. februarja 1959.

Na devetem občnem zboru 8. decembra 1956 je bil za predsednika ponovno izvoljen dr. Fran Zwitter, v odbor pa dvanajst odbornikov in sicer: dr. Milko Kos, Marjan Britovšek, dr. Bogo Grafenauer, Jože Hainz, dr. Jože Kastelic, Vasilij Melik, dr. Metod Mikuž, Božo Otorepec, Lidija Prudič, Franček Saje, dr. France Škerl in Tone Zorn. Funkcije so se na prvi odborovi seji razdelile tako, da je bil podpredsednik kakor dotlej dr. Milko Kos, tajnik Vasilij Melik, blagajnik dr. France Škerl. Za knjižničarja in arhivarja je bil določen Marjan Britovšek, ki mu je bila obenem poverjena tudi skrb za organizacijo članskih sestankov. Odgovorni urednik Zgodovinskega časopisa je bil dr. Bogo Grafenauer, zastopnik uredništva Kronike v odboru ZDS Božo Otorepec, Jože Hainz pa je bil za naše društvo član uredniškega odbora Istoriskega pregleda. Lidija Prudičeva, ki je vodila ljubljanski arhiv profesorjev in predmetnih učiteljev zgodovine in geografije, je zastopala v odboru zgodovinarje srednjih in osnovnih šol. Tone Zorn je bil predstavnik študentov zgodovine na filozofski fakulteti.

Število podružnic je ostalo v tej poslovni dobi neizpremenjeno. Članov je bilo ob občnem zboru februarja 1959 362.

Septembra 1957 je izšel IX. letnik Zgodovinskega časopisa na 348 straneh, redakcija X.—XI. letnika je bila zaključena poleti 1958, tako da so bili ob koncu poslovne dobe rokopisi že več mesecev v tiskarni.

Skupaj s Koroškim muzejskim društvom je priredilo Zgodovinsko društvo za Slovenijo v dneh 23.—25. septembra 1957 deseto zborovanje slovenskih zgodovinarjev v Ravnah na Koroškem, posvečeno štiridesetletnici Oktobrske revolucije. Na zborovanje je prišlo okrog 130 zgodovinarjev. O zborovanju je napisal podrobnejše poročilo Bogo Grafenauer v X.—XI. letniku Zgodovinskega časopisa (str. 307—309).

V tej poslovni dobi sta delovali dve sekciji: sekcija za lokalno zgodovino in sekcija za pouk zgodovine. Sekcija za lokalno zgodovino je svoje delo v glavnem posvečala urejevanju in izdajanju Kronike, časopisa za slovensko krajevno zgodovino, in njene Knjižnice. Kronika je tudi v tem času izhajala redno trikrat na leto z obsegom letnika okrog 160 strani. Naročnikov je bilo konec leta 1958 735. V letih 1957/58 sta izšla tretji (Vlado Valenčič: Sladkorna industrija v Ljubljani, 1957, 66 strani) in četrti (Sergij Vilfan: Zgodovina ljubljanske mestne hiše, 1958, 127 strani; v zvezku je izšlo tudi poročilo o obnovitvenih delih na ljubljanskem magistratu od 1954 do 1958 ter članek arhitekta Josipa Černivca Perspektivni program za asanacijo in rekonstrukcijo ljubljanskega magistrata) zvezek Knjižnice Kronike.

Delo sekcije za pouk zgodovine je bilo ozko povezano z delom za šolsko reformo. Sekcija je razpravljala o učnih načrtih za strokovne šole in gimnazije, predvsem pa je bilo njeno delo posvečeno učnemu načrtu zgodovine na osnovni šoli. Koncept učnega načrta za višjo stopnjo, kakor ga je pripravila naša šolska sekcija, je služil za osnovo komisiji za osnovne šole pri Zvezi zgodovinskih društev FLRJ. Predlog te komisije je bil sprejet na sestanku Zveze v Beogradu

novembra 1957. Sekcija ga je potem izpopolnjevala po naročilu zveznega Zavoda za proučevanje šolstva. Njen elaborat je služil za podlago načrtu, objavljenemu v knjigi, ki jo je zvezni Zavod izdal leta 1958. Nato je sekcija pripravila nekoliko podrobnejši in slovenskim razmeram ter potrebam prilagojeni predlog. Poleg tega se je šolska sekcija posebej ukvarjala z učnim načrtom za četrtri in peti razred osnovne šole, kjer bo predstavljal način pouka zgodovinske snovi nekaj novega, ter je izdelala seznam literature, ki naj bi služila učiteljem pri pripravi za posamezne učne teme. Seznam je bil objavljen v Prosvetnem delavcu leta 1958 (št. 17 in 18).

O delu zgodovinskega društva v zvezi s šolsko reformo moramo poročati še nekoliko širše. Konec leta 1956 je osnovala Zveza tri komisije za pouk: komisijo za osemletke, ki jo je vodil direktor VPŠ v Ljubljani Jože Hainz, komisijo za gimnazije, kjer je bil nas zastopnik prof. Ferdo Gestrin, ter komisijo za strokovne šole, v kateri je bil naš zastopnik prof. Pavle Urankar. O problemih šolskega pouka zgodovine je razpravljajl članski sestanek ZDS 30. oktobra 1957, prav tako pa poseben sestanek Zveze v Beogradu novembra 1957. Zveza zgodovinskih društev FLRJ je dala pobudo za sestanek kateder za zgodovino na jugoslovanskih filozofskih fakultetah, ki je bil decembra 1957 v Zagrebu. 24. septembra 1958 smo organizirali poseben članski sestanek, ki je razpravljajl o pouku zgodovine na univerzi in na srednjih šolah ter izvolil Ferda Gestrina kot zastopnika ZDS v komisijo, ki naj bi na filozofski fakulteti razpravljajla o študijskem programu za zgodovinske znanosti.

Članskih sestankov je bilo v tej poslovni dobi pet. 19. decembra 1956 je poročajl dr. Bogo Grafenauer o četrtem zborovanju avstrijskih zgodovinarjev v Celovcu, ki se ga je bil udeležil. 10. aprila 1957 je govoril dr. Sergij Vilfan o problemih stare Ljubljane. 30. oktobra 1957 je bila diskusija o učnih načrtih. 22. januarja 1958 je govoril dr. Svetozar Ilesič o kongresu za agrarno geografijo in zgodovino v Nancyju, 24. septembra 1958 je bila diskusija o študijskih programih za zgodovino na univerzi in na srednjih šolah z uvodnima referatoma dr. Boga Grafenauerja (za univerze) in Ferda Gestrina (za gimnazije).

Januarja 1957 je bil v Beogradu tečaj iz zgodovine naših narodov od prve svetovne vojne pa do osvoboditve po drugi svetovni vojni, ki ga je organizajlo Društvo istoričara NR Srbije s sodelovanjem Zveze zgodovinskih društev. Iz LRS se ga je udeležilo 16 srednješolskih profesorjev in predmetnih učiteljev. Predavanja so izšla leta 1958 v knjigi pod naslovom Iz istorije Jugoslavije 1918—1945. Januarja 1958 je bil v Beogradu tečaj iz najnovejše zgodovine naših narodov, iz dobe po osvoboditvi. Ker je bilo število udeležencev omejeno, je moglo priti na tečaj iz Slovenije (od 23 prijavljenih) le 11 zgodovinarjev.

4. in 5. novembra 1957 je bilo v Beogradu razširjeno zasedanje uprave Zveze, nekakšna izredna skupščina, posvečena štiridesetletnici Oktobrske revolucije ter diskusiji o učnih načrtih. Jože Hainz je pri tem poročajl o delu komisije za osemletke. 23.—25. novembra 1958 je bil v Zagrebu drugi kongres jugoslovanskih zgodovinarjev, ki se ga je udeležilo iz LR Slovenije okrog 120 ljudi, 26. novembra pa prav tam skupščina Zveze zgodovinskih društev FLRJ. Tako o kongresu kot o skupščini je objavljeno v tem Zgodovinskem časopisu posebno poročilo dr. Frana Zwitterja (str. 222—226).

Ob začetku poslovne dobe je znašajl saldo 1,601.772 din. Dohodkov je bilo (z začetnim saldnom vred) 4,877.943 din, izdatkov pa 2,888.058 din. Saldo ob občnem zboru 2. februarja 1959 je bil 1,889.885 din. V tej vsoti so vključeni večji zneski, ki so bili le začasno v društveni posesti (na prvem mestu subvencije za tekoči letnik Zgodovinskega časopisa), tako da je znašajl realni saldo le 170.885 din. Veliko večino dohodkov predstavljajjo — kakor v prejšnjih letih — subvencije za Zgodovinski časopis, udeležbo na zborovanjih in tečajih, med izdatke pa spadajjo prav tako v veliki večini stroški za iste namene. Tudi v tej poslovni dobi je bilo delo Zgodovinskega društva omogočeno le s subvencijami in podporami, ki so jih dali predvsem Svet za kulturo in prosveto LRS, Svet za šolstvo LRS, OLO Ljubljana, OLO Maribor, OLO Celje, ObLO Ravne, železarna Ravne in še drugi.

Vasilij Melik